

بررسی نیازهای دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی بینایی با همبودی ناتوانی یادگیری

دکتر بث جونز^۱ و دکتر لورن هانسلی مالونی^۲: دانشگاه تگزاس

ترجمه: دکتر ابراهیم نظری، مجید امیدی خانکهدانی، فرهاد مهکی

چکیده

همبودی آسیب‌های بینایی و ناتوانی‌های یادگیری چالش‌های منحصر به فردی را ارائه می‌کند. معلمان باید در مورد ویژگی‌های این جمعیت خاص آگاهی داشته باشند و همچنین روش‌های آموزشی برای برآورده‌سازی نیازهای منحصر به فرد آنها را بشناسند. مولفان در این مقاله الگوهای عملکرد نوعی را ارائه می‌کنند و پیشنهادهایی برای اقدام موثر عرضه می‌نمایند.

کلیدواژه‌ها: آسیب بینایی^۳، ناتوانی یادگیری^۴، تشخیص دوگانه، آموزش.

مقدمه

از معلم‌های سیار دریافت می‌کنند (دفتر آموزش ویژه و خدمات توان‌بخشی، ۲۰۰۸). بنابراین، معلمان کلاس درس عادی وظیفه آموزش مناسب را برعهده دارند.

ملاحظات برای آموزش

مربیان مدارس عادی باید بدانند که دانش‌آموزان با همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری برای رشد مهارت‌های اجتماعی، ارتقاء استقلال، بهبود شایستگی و رشد مهارت‌های خودمختاری به آموزش‌های خاص نیاز دارند. معلمان باید بپذیرند که حیطه‌های آموزش وابسته به هم هستند و اکثر مداخلات پیشنهادی در یک حیطه برای حیطه‌های دیگر مفید است و همه، اجزایی ضروری برای آموزش کلی فرد می‌باشند (به جدول ۱ و ۲ مراجعه شود). در ادامه، ما راهبردهای آموزشی مطرح شده برای پرداختن به نیازهای عمومی این دانش‌آموزان را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

امکانات تحصیلی

دانش‌آموزانی که دارای آسیب بینایی و ناتوانی در یادگیری هستند الگوهای مشابهی را در عملکرد تحصیلی نشان می‌دهند. تحقیقات نشان داده است مهمترین مشکل دانش‌آموزان مبتلا به اختلال یادگیری در حوزه خواندن است (هاندلر و فیروستون^{۱۰}، ۲۰۱۱؛ جاج و بل^{۱۱}

اگر چه همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری در مقالات علمی به رسمیت شناخته شده است، اما به دلیل تعریف‌های متفاوت در طول زمان و مسائل مرتبط با تشخیص، به سختی می‌توان میزان شیوع آن را تعیین کرد (لیتون و لاک^۵، ۲۰۰۱). با توجه به نتایج تحقیقات مختلف حدود ۱۴ تا ۴۵ درصد افراد با آسیب بینایی دچار ناتوانی یادگیری می‌باشند (اریک و کونینگ^۶، ۱۹۹۷؛ کورن و ریزر^۷، ۱۹۸۹؛ وودز و لیندزی^۸، ۱۹۹۴). واگنر و بلاکروبی^۹ (۲۰۰۲) بر روی والدینی که دانش‌آموزان استثنایی دارند، پیمایشی انجام دادند و دریافتند حدود ۱۰/۲ درصد از والدین دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری مشکلات بینایی نیز داشتند، در حالی که ۳ درصد از والدین دانش‌آموزان با آسیب بینایی، همبودی ناتوانی یادگیری را گزارش می‌دهند. گزارش‌ها نشان می‌دهند که ۵۷/۲ درصد از دانش‌آموزانی که آسیب بینایی دارند، حداقل ۸۰ درصد از زمان مدرسه خود را در کلاس‌های ویژه دانش‌آموزان عادی می‌گذارند و فقط خدمات مشاوره‌ای

- 1- Beth A. Jones
- 2- Lauren Hensley-Maloney
- 3- Visual Impairments
- 4- Learning Disabilities
- 5- Layton & Lock
- 6- Eric & Koenig
- 7- Corn & Ryser
- 8- Woods & Lindsey
- 9- Wagner & Blackorby

10- Handler & Fierson
11- Judge & Bell

جدول ۱. امکانات عمومی برای دانش آموزان با همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری.

انطباق	توضیحات
تضاد رنگ‌ها	استفاده از مازیک آبی و سیاه (از مازیک قرمز و سبز که بسیار به هم شبیه هستند اجتناب کنید) را در نظر بگیرید. مراقب باشید که تابلو تمیز باشد و رنگ تابلو و مازیک متضاد باشد تا نوشته مشخص باشد (ککس و همکاران، ۲۰۱۰).
مواد چاپی بزرگ	چاپ مواد چاپی با فونت درشت برای همه دانش آموزان علاوه بر اینکه به نیازهای دانش آموزان با آسیب بینایی پاسخ می‌دهد کمک می‌کند که آسیب بینایی احساس نشود و باعث می‌شود دانش آموز با آسیب بینایی احساس منزوی بودن نکند و عزت نفس او افزایش پیدا کند.
عدم اختصاص جریبه برای غلط‌های املائی	باید دقت کرد که املاء دانش آموز ممکن است به علت محدودیت بینایی تحت تأثیر قرار گیرد. (احتمالاً به علت آسیب بینایی توانایی دیدن کلمه نوشته شده خود را نداشته باشد) و براساس محتوا نمره دهید نه زیبا نویسی. همچنین نرم افزار پیش‌بینی ورد ^۱ نیز می‌تواند مفید باشد.
مکان نشستن در کلاس	باید اطمینان حاصل کنیم که دانش آموز نزدیک تخته سیاه، تلویزیون و صفحه نمایش قرار می‌گیرد (احتمالاً این کار را خود آنها انجام می‌دهند، پس متوجه آن شوید) (ککس و همکاران، ۲۰۱۰).
همراهی نشانه‌های دیداری و کلامی	از ژست‌ها یا نشانه دیداری صرف خودداری کنیم و سعی کنیم همیشه آن را با توضیح کلامی همراه کنیم (به عنوان مثال، عبارتهایی مانند این را مثل این انجام بده و یا عبارتهای مشابه که در آن فرد باید قادر به دیدن باشد را به کار نبریم).
ارائه نسخه‌های شخصی یا دفتر یادداشت	روش‌های مختلفی را می‌توان استفاده کرد تا دانش آموزان دارای همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری نسخه‌هایی از یادداشت‌های کلاسی را در اختیار داشته باشند. یکی از این روش‌ها ارائه مجموعه یادداشت‌های کاملی به دانش آموز است تا او آنها را به خانه برده و در خانه مطالعه کند همچنین استفاده از دستگاه ضبط برای ضبط توضیحات معلم یکی از روش‌های دیگر است، زیرا این دانش آموزان برای یادگیری از حس شنوایی بیشتر بهره می‌گیرند
پوشش‌های رنگی	ممکن است قرار دادن یک ورق شفاف رنگی روی صفحات کتاب خواندن آن را آسان تر کند. مهم است که با دانش آموز مشورت کنیم که چه ورق رنگی باعث افزایش خواندن او می‌شود. همانند تضاد رنگی که در بالا به آن اشاره شد، رنگ‌های کاغذ و کلمات چاپ شده در آن تفاوت زیادی در قابلیت خواندن کلمات چاپ شده برای دانش آموز دارای آسیب بینایی ایجاد می‌کند. در ارتباط با استفاده از پوشش‌های رنگی به عنوان امکاناتی برای برآوردسازی نیازهای بینایی دانش آموزان تحقیقات نتایج مثبت و منفی‌ای را نشان داده اند
امتحان املاء	در نظر داشته باشید که دانش آموز نیازی به پاسخ در ورقه ندارد. پاسخ‌های آنها را برای آنها پیاده‌سازی کنید. همچنین ارزیابی‌های کامپیوتری برای جلوگیری از این مسئله می‌تواند استفاده شود.
تکالیف خانه	لازم نیست کتاب‌های درسی بزرگ یا کتاب‌های صوتی را برای خانه ارائه کنید. زیرا حمل و نقل آنها مشکل است و چون اغلب برای انجام تکالیف خانه به آنها نیاز است. بهتر است کتاب‌ها را به صورت کتاب‌های الکترونیکی ارائه کنید زیرا دانش آموزان با استفاده از نرم‌افزار، صفحات آن را بزرگ‌نمایی می‌کنند.
فناوری کمکی	با یک متخصص بینایی یا کارشناس فناوری کمکی در زمینه ابزارهای کمکی برای دانش آموزان مشورت کنید. نرم‌افزارهایی مانند، بزرگ کردن صفحه کتاب، تلویزیون مداربسته، لنزهای بزرگ نمایی و تقویم‌های آنلاین همه ابزارهایی هستند که به استفاده بهتر از باقیمانده بینایی منجر خواهند شد.
زمان بیشتر	دانش آموزان با همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری زمان بیشتری برای انجام تکلیف نیاز دارند چون استفاده از وسایل بزرگ نمایی تنها اجازه خواندن چند کلمه در یک صفحه را به آنها می‌دهد.

۲۰۱۰؛ لرنر و جونز^۱، ۲۰۰۹؛ شایویتز^۲، ۲۰۰۳). به طور ویژه، دانش آموزان با ناتوانی در یادگیری ممکن است در زمینه درست خواندن، روان‌خوانی، هجای ضعیف، و رمزگشایی مشکل داشته باشند (ولوتینو، فلتچر، سنواینگ و سکلان^۳، ۲۰۰۴). همچنین؛ دانش آموزان دارای آسیب بینایی نیز اغلب در زمینه روان‌خوانی، دامنه واژگان و رشد مفاهیم در سطح پایین‌تری نسبت به همسالان خود قرار دارند (امرسون، هولبروک و دآندریا^۴، ۲۰۰۹؛ کندی^۵، ۲۰۰۴؛ وال و کورن^۶، ۲۰۰۴). معلمان دانش آموزان با همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری باید با متخصصان خواندن و مریبان آسیب بینایی تعامل سازنده داشته باشند. این تعامل باید در راستای شناسایی تجهیزات تکنولوژیکی انطباقی و سایر راهبردها باشد تا مهارت‌های خواندن دانش آموز را بهبود ببخشد. قبل از تصمیم‌گیری در مورد امکانات، معلمان مجرب در زمینه کار با دانش آموزان دارای آسیب بینایی، ابزارهای یادگیری دانش آموزان را ارزیابی می‌کنند. این ارزیابی‌ها اطلاعاتی در مورد توانایی دانش آموز در دسترسی به مواد چاپی، از جمله اندازه فونت، فاصله خواندن، سرعت خواندن، میزان روشنایی و حساسیت به تضاد رنگ‌ها را ارائه می‌کند (سوانسون^۷، ۲۰۱۳).

- 1- Lerner & Johns
- 2- Shaywitz
- 3- Vellutino, Fletcher, Snowling & Scanlon
- 4- Emerson, Holbrook & D'Andrea
- 5- Kennedy
- 6- Wall & Corn
- 7- Swenson

جدول ۲. ایده‌های آموزشی برای پاسخگویی به نیازهای عاطفی دانش آموزان.

حوزه مهارت	ایده‌هایی برای آموزش
مهارت‌های اجتماعی ۱. آموزش واضح	<ul style="list-style-type: none"> دانش آموز باید در زمینه، تکان دادن دست‌ها، حرکات مناسب در هنگام صحبت کردن و برقراری تماس چشمی و فاصله مناسب در موقع صحبت کردن با دیگران آموزش داده شود (باراگا و ارین^۱، ۱۹۹۲). دانش آموزان نیاز به فرصت برای آشنایی با همکلاسی‌های خود دارند، معلمان باید عمداً تجربیاتی طراحی کنند تا بتوانند میان همه دانش آموزان رابطه ایجاد کنند (ککس و دایک^۲، ۲۰۰۱). وعده ناهار می‌تواند یک فرصت بالقوه برای افزایش اجتماعی شدن و دوستی ایجاد کند. برای اینکه مطمئن شویم افراد با آسیب بینایی می‌توانند دوستان خود را پیدا کنند در یک اتاق روشن که زیاد شلوغ نیست با آنها تمرین می‌کنیم که در کنار دوست خود بنشینند همچنین می‌توانیم مهارت حرکت مستقل را با آنها تمرین کنیم که در یک محل از پیش تعیین شده قرار بگیرند (شاپیرو و همکاران^۳، ۲۰۰۳). آموزش جامع و مداوم مهارت‌های اجتماعی باید در کلاس درس، در بهترین حالت توسط معلم کلاس درس، و از پایه دبستان شروع شود (کارتلج^۴، ۲۰۰۵). به جای درس‌های متوالی از برنامه درسی عمومی، درس‌ها باید برای هر دانش آموز فردی سازی شوند و آموزش عملکردی مهارت اجتماعی باید با توجه به سرعت یادگیری تعیین شود (کارتلج، ۲۰۱۵). بین نقص‌های مهارتی و نقص عملکردی تمایز قائل شوید (کارتلج، ۲۰۱۵). مطمئن شوید ارزیابی‌ها منعکس کننده آموزش است (کارتلج، ۲۰۱۵).
استقلال ۱. آشنایی	<ul style="list-style-type: none"> آشنایی با محیط فیزیکی کلاس درس و روند کلاس برای حفظ استقلال دانش آموزان با همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری ضروری است. این آشنایی باید به محض اینکه دانش آموز وارد کلاس درس یا یک محیط جدید می‌شود، روی می‌دهد.
۲. تقویت حافظه کاری	<ul style="list-style-type: none"> دستورالعمل‌های شفاهی را کوتاه و ساده بیان کنید. اطمینان حاصل کنید که جهات قابل درک است، از دانش آموزان بخواهید جهات را بیان کنند. فراهم کردن برآموزی، مرور و تکرار مطالب. آموزش راهبردهای حافظه.
۳. تکنولوژی	<ul style="list-style-type: none"> فناوری‌های کمکی می‌تواند برای دانش آموزان بسیار مفید باشد زیرا تعداد وسایل لازم برای دانش آموز را کم می‌کند، مثلاً تمام کتاب‌های درسی در یک هارد ذخیره و یا خود به راحتی حمل می‌کند.
۴. محافظت در برابر درماندگی آموخته شده	<ul style="list-style-type: none"> بر اساس عملکرد و تلاش دانش آموزان، تشویق واقعی را ارائه کنید. ویژگی‌های مثبت برای موفقیت (من به سختی کار کرده‌ام و کار فوق‌العاده‌ای انجام دادم) و ویژگی‌های انطباقی برای کنار آمدن با شکست (من می‌توانم این را یاد بگیرم اگر دفعه بعد تمرین بیشتری کنم) (گریمز^۵، ۱۹۸۱). خودمختاری را برای تلاش و عملکرد ترغیب کنید. قبل از انجام با درجه بندی به منظور افزایش شانس موفقیت، فرصتی برای تمرین یا تمرین مهارت‌ها فراهم کنید.
شایستگی ادراک شده ۱. معرفی الگوهای جدید	<ul style="list-style-type: none"> معرفی الگوهای از افراد معلول موفق، شایستگی درک شده را تقویت می‌کنند و می‌توانند احساس منزوی و ناتوان بودن را کاهش دهد (کالیانیاتیس و جانستون^۶، ۱۹۹۴). این مدل یک فرایند آموزشی است که از سه مرحله تشکیل شده است و هدف آن آموزش دانش آموزان جهت مدیریت روش‌های حل مساله از طریق تعیین اهداف، تدوین برنامه‌ها و ایجاد اصلاحات است.
مهارت‌های خودمختاری ۱. مدل آموزش خود نظارتی	<ul style="list-style-type: none"> در هر مرحله، دانش آموزان با مشکلاتی مواجه می‌شوند که باید حل شوند، و دانش آموز با پاسخ دادن به مجموعه سوالات دانش آموزی که برای کمک به هدایت دانش آموز در طی فرآیند حل مساله طراحی شده است، می‌تواند به سوالات جواب دهد. هر مجموعه سوالات مراحل یکسانی را در روند حل مسئله نشان می‌دهد: (الف) شناسایی مشکل؛ (ب) شناسایی راه حل‌های قابل قبول برای این مشکل؛ (ج) شناسایی موانع ممکن برای حل مشکل؛ شناسایی عواقب بالقوه. مساله کلیدی این است که دانش آموزان باید روش‌های حل مساله را با تنظیم اهداف، تدوین برنامه‌ها و ایجاد اصلاحات خود تنظیم کنند. مهارت‌های خودمختاری را در حین ساخت مهارت‌های خواندن و نوشتن افزایش دهید.
۲. آموزش مهارت‌های خودمختاری از طریق متون علمی	<ul style="list-style-type: none"> معلمان باید کتاب‌هایی انتخاب کنند که شخصیت آن افراد معلول هستند. برخی از نمونه‌های کتاب‌های مناسب کودکان عبارتند از آدم مارملا، اعتراف ترو، عجیب و غریب و وسواس قدرت.

وقتی این ارزیابی‌ها انجام گرفتند، معلمان می‌توانند از امکانات متنوع کلاس درس استفاده کنند که در ارائه تجارت آموزشی مناسب و از دست ندادن فرصت‌های یادگیری برای دانش آموزان دارای همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری مفید است (جدول ۱). اگر چه نتایج متفاوتی در مورد اثربخشی امکانات رایج مانند، مواد چاپی بزرگ، زمان بیشتر و پاسخ دیکته شده در متون علمی شرح داده شده است ولی ممکن است موارد خاصی وجود داشته باشد که در آنها امکانات خاصی نسبت به امکانات دیگر مناسب‌تر هستند (بولت و تورلو^۷، ۲۰۰۴)، برای مثال، چاپ بزرگ برای برگ یادداشت همراه در هنگام سخنرانی مناسب است. در مواقع دیگر، بهتر است دانش آموز دارای آسیب بینایی از چاپ معمولی و یک ابزار کمک رسان بینایی کمک بگیرد.

پرورش مهارت‌های مناسب اجتماعی

دانش آموزانی که دچار آسیب بینایی یا ناتوانی یادگیری هستند اغلب در مقایسه با هم‌تایان عادی خود در رشد مهارت‌های اجتماعی عقب‌ترند (کارتلج، ۲۰۰۵؛ استل و همکاران^۸، ۲۰۰۸؛ شاپیرو، لیبرمن و موفت^۹، ۲۰۰۳). اگر چه دانش آموزان با همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری در زمینه مهارت‌های اجتماعی کمبود دارند، تحقیقات نشان داده است که هر دو گروه از پذیرش اجتماعی کمتری برخوردارند و ارتباطات اجتماعی کمتری ایجاد می‌کنند. گرچه داده‌های اندکی در زمینه مهارت اجتماعی این گروه وجود دارد (باومینگر، الدزتاین و موراش^{۱۰}، ۲۰۰۵؛ شاپیرو، ۲۰۰۳). طی پژوهشی دانش آموزان با آسیب بینایی در موقعیت‌های اجتماعی که معلم ایجاد می‌کرد رفتارهای عدم کنترل بر دوستی‌ها، عدم پیوستن به گروه و کنار کشیدن از گروه همسالان را نشان دادند (راینسون^{۱۱}، ۲۰۰۲). در دانش آموزان با همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری دانش آموزان دارای آسیب بینایی افزایش احساس تنهایی را گزارش کردند (کالیانیاتیس و

7- Bolt & Thurlow

8- Estelle et al

9- Shapiro, Lieberman & Moffett

10- Bauminger, Edelsztein & Morash

11- Robinson

1- Barraga & Erin

2- Cox & Dykes

3- Shapiro et al

4- Cartledge

5- Grimes

6- Kalloniatis & Johnston

(۲۰۰۵) توصیه می‌کند که آموزش مهارت اجتماعی باید به صورت جامع و مداوم از پایه ابتدایی و در کلاس درس و ترجیحاً توسط خود معلم آموزش داده شود تا از آسیب شدید اجتماعی کاسته شود. در عوض درس‌های متوالی از یک برنامه درسی مهارت‌های اجتماعی، درس‌ها باید برای فراگیران فردی شود، و مهارت‌ها باید سرعت آموزش را تعیین کنند. علاوه بر این، معلمان باید بین نقص مهارت و نقص عملکرد تفاوت قائل شوند تا مشخص کنند آیا دانش‌آموز حقیقتاً نیاز به تکنیک تقویت یا آموزش مهارت اجتماعی دارد یا خیر؟ در نهایت، یکی از مولفه‌های اصلی آموزش مهارت‌های موثر اجتماعی، اطمینان از این است که ارزیابی‌ها آموزش را منعکس می‌کنند. بسیاری از مقیاس‌های مهارت اجتماعی که عملکرد دانش‌آموزان در زمینه مهارت اجتماعی را می‌سنجند، از سوالات محدودی برای ارزیابی یک مهارت استفاده می‌کنند بنابراین معلمان باید ابزاری استفاده کنند که مهارت آموزش داده شده را دقیق‌تر بسنجند.

افزایش سطح استقلال

لوئیس و ایسلین (۲۰۰۲) یک مطالعه مربوط به مهارت‌های زندگی مستقل دانش‌آموزان با و بدون آسیب بینایی انجام دادند. آنها دریافتند ناتوانی در راه رفتن مستقل به خانه دوست یا اطراف ساختمان مدرسه می‌تواند منجر به وابستگی و انزوا دانش‌آموز شود. آسیب بینایی می‌تواند بر توانایی کارکرد مستقل و اعتماد به نفس در کلاس درس تأثیر بگذارد. به عنوان مثال، عدم مشاهده یا ضعف در دیدن تخته کلاس یا مشاهده ساعت باعث جلوگیری از مشارکت فعال در کلاس یا نقص در پیش‌بینی رویدادهای آینده می‌شود (ککس و دایکس، ۲۰۰۱). برخورداری از تحرک و فعالیت فیزیکی در کلاس درس کمک زیادی به استقلال دانش‌آموز خواهد کرد. آموزش‌ها باید از زمانی که دانش‌آموز به کلاس درس وارد می‌شود یا با یک محیط ناآشنا تعامل می‌کند، شروع شود. علاوه بر عواملی که مانع از استقلال دانش‌آموزان با اختلال بینایی می‌شود، افراد با همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری

جانستون، ۱۹۹۴). مشکلات اجتماعی مرتبط با ناتوانی یادگیری (به عنوان مثال، کمبود در پردازش اطلاعات اجتماعی، درک احساسات پیچیده و درک احساسات متضاد همزمان) افزایش یافته است (باومینگر و همکاران، ۲۰۰۵). آموزش و تمرین صریح در زمینه حل تعارضات، نوبت‌گیری و مهارت مکالمه به دانش‌آموزان کمک می‌کند بر این مشکلات چیره شوند. دانش‌آموزان با همبودی آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری در کنار افرادی که فقط یکی از این اختلال‌ها را دارند اضطراب اجتماعی و طرد شدن در تعامل با هم‌تایان را احتمالاً بیشتر تجربه می‌کنند. آموزش و پرورش دانش‌آموزانی که همزمان آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری دارند باید در ارتباط تنگاتنگ با مشاور مدرسه با توجه به علائم و نشانه مشکلات اجتماعی و راهبردهای کاهش انزوا در کلاس درس باشد. دانش‌آموزان با مشکلات بینایی و ناتوانی یادگیری قادر به دریافت و درک نشانه‌های دیداری نیستند بنابراین، ممکن است رفتارهایی را یاد بگیرند که انجام آنها در موقعیت اجتماعی خاص شایسته نباشد. به طور خاص، دانش‌آموزان ممکن است نیاز دقیق به آموزش حرکات دست هنگام صحبت کردن، تماس چشمی هنگام صحبت کردن و حفظ فاصله مناسب در موقع صحبت کردن را یاد نگرفته باشند (باراگا و ارین، ۱۹۹۲). باید فرصت و تجاربی برای آشنایی دانش‌آموز با هم‌کلاسی خود ایجاد کرد تا دانش‌آموز در تعاملات دچار مشکل نشود (ککس و داکس، ۲۰۱۱). زنگ تفریح می‌تواند فرصت مناسبی جهت تمرین این مهارت‌ها باشد.

برای اطمینان از این که دانش‌آموزان با آسیب بینایی قادر باشند دوستان خود را در اتاق شلوغ پیدا کنند، معلم می‌تواند شرایطی را فراهم نماید که دانش‌آموزان در یک اتاق کم‌نور مثلاً نهارخوری دوست نزدیک خود را به درستی نشان دهند. معلمان همچنین باید مهارت‌های حرکتی مستقل را آموزش دهند تا دانش‌آموزان نابینا بتوانند در مکان‌های از پیش تعیین شده به درستی وارد شوند. آموزش مهارت اجتماعی مثبت در زمان صرف نهار و استراحت یک برنامه موفق است که فراتر از برنامه آموزش کلاس می‌باشد (شاپیرو، ۲۰۰۳). کارتلدج

1- Lewis & Iselin

2- Cox & Dykes

است (هالن‌بک^۳، ۲۰۰۲). دانش‌آموزان با ناتوانی یادگیری ویژگی‌هایی مانند انتظارات کم از خود و اجتناب از فعالیت بعد از تجربه شکست را نشان می‌دهند (گریمز، ۱۹۸۱). مریبان باید با آموزش و مدل‌سازی روش‌های مناسب برای مقابله با شکست، سعی کنند به فرد آموزش دهند از عبارات‌های مثبت به جای عبارات منفی استفاده کند مثلاً «من می‌توانم با تمرین بیشتر موفق شوم» به جای اینکه بگوید «این کار دشوار است و من به اندازه کافی برای انجام دادن آن توانایی ندارم» معلمان باید همچنین دقت کنند که از تشویق‌های واقعی که کارایی را افزایش می‌دهند استفاده کنند. تشویق بدون در نظر گرفتن رفتار دانش‌آموز می‌تواند این پیام را القا کند که دانش‌آموزان واقعا نیازی به تلاش بیشتر ندارند (گریمز، ۱۹۸۱). معلمان باید با کارهایی از قبیل فراهم کردن امکان آماده‌سازی زودتر، یا تمرین پیش از مشارکت در یک گروه یا خواندن در جلوی هم کلاسی‌ها یا تکمیل یک وظیفه جدید (مانند اجرای روی صحنه) احتمال موفقیت آنها را افزایش دهند.

تقویت شایستگی درک شده

نیاز به تقویت اعتماد به نفس به موضوع بهبود پویایی اجتماعی و عملکرد مستقل در دانش‌آموزان با آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری مرتبط است. اعتماد به نفس یک فرد از طریق درک شایستگی برای شرکت در فعالیت‌ها و تکمیل فعالیت‌ها تحت تأثیر قرار می‌گیرد. اینکه فرد چه درکی از شایستگی‌های خود دارد در آغاز فعالیت و تلاش برای موفقیت تأثیر بسیار زیادی دارد (کاسما، کاردینال و رینتالا^۴، ۲۰۰۲). دانش‌آموزان با درک صحیح از شایستگی «تلاش بیشتری را انجام می‌دهند، اصرار بیشتری می‌کنند، احساس کنترل بیشتری دارند، غرور و افتخار را تجربه می‌کنند و به طور ذاتی انگیزه خود را برای شرکت در زمینه‌هایی که احساس می‌کنند، صلاحیت دارند، افزایش می‌دهند» (شاپیرو، ۲۰۰۳). همبودی ناتوانی یادگیری ممکن است مشکلات آسیب بینایی را افزایش دهد. دانش‌آموزان با آسیب بینایی و ناتوانی در یادگیری

مشکلات بیشتری در این زمینه دارند. ممکن است که ناتوانی یادگیری در واقع مشکلات مربوط به آسیب بینایی را با پیچیدگی یادگیری و یادآوری مهارت‌های جبرانی ترکیب کند. به عنوان مثال، ناتوانی یادگیری بر عملکرد اجرایی مربوط به حافظه کاری تأثیر می‌گذارد، این مشکل ممکن است مانع از دسترسی به محتوا و متن به دلیل آسیب حافظه فضایی و همچنین مشکل یادآوری اطلاعات شنوایی و چند مرحله‌ای جهت‌ها شود (شوچارت، ماهلر و هاسلهورن^۱، ۲۰۰۸). مریبان باید انتظار داشته باشند که دانش‌آموزانی که دارای آسیب بینایی و معلولیت در یادگیری هستند، در هنگام تلاش برای یادگیری موقعیت‌اشیای پر کاربرد و مسیرهای مقاصد پر تردد به نسبت دانش‌آموزان دیگری که صرفاً آسیب بینایی دارند، به دوره پشتیبانی بیشتری نیاز دارند. راهبردهای مؤثر برای حافظه، مانند صحبت با خود و سرنخ‌های لامسه‌ای، باید به طور مداوم و به طور صریح تدریس شود. این راهبرد باید در آموزش تحرک و همچنین آموزش رسمی هم اجرا شود. به طور کلی، مریبان باید دستورالعمل‌ها را به صورت کوتاه و ساده بیان کنند و ممکن است لازم باشد از دانش‌آموزان بخواهند مطالب را توضیح دهند تا مطمئن شوند که مطالب را درک کرده‌اند (ماهلز و جف^۲، ۲۰۰۲). علاوه بر این، فناوری کمکی در از بین بردن مشکلات حافظه کاری مفید می‌باشد، زیرا تعداد مواردی که دانش‌آموز باید با آن مواجه شود را کاهش می‌دهد، بنابراین، دانش‌آموزان و معلمان را باهم هماهنگ و مستقل می‌کند. به عنوان مثال، دسترسی به کتاب الکترونیکی در یک دستگاه، خصوصاً برای دانش‌آموزانی که در کلاس‌های چندگانه شرکت می‌کنند، کمک می‌کند که دانش‌آموزان دارای وسایلی باشند که هم به آسانی قابل حمل است و هم به آسانی اندازه فونت آن قابل تنظیم است (سوانسون، ۲۰۱۳).

تحقیقات نشان می‌دهد امکان ابتلا به درمادگی آموخته شده در دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی یادگیری در موقعیت‌های اجتماعی و تحصیلی بیشتر از افراد عادی

3- Hallenbeck

4- Kosma, Cardinal & Rintala

1- Schuchardt, Maehler & Hasselhorn

2- Mather & Jaffe

تصمیم‌گیری در رابطه با آموزش و پرورش، رشد حرفه‌ای و سازگاری کلی با خواسته‌های زندگی بسیار مهم باشد (دورلاک^۴، ۱۹۹۴). دانش‌آموزانی که دچار آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری هستند باید مهارت‌های خودمختاری مانند خودکفایی، خودآگاهی و ابتکار عمل را به خوبی آموزش ببینند. تحقیقات نشان داده‌اند که این دانش‌آموزان این مهارت‌ها را با آموزش مناسب کسب می‌کنند (دورلاک و همکاران، ۱۹۹۴؛ لیپوویتز و متیوود^۵، ۲۰۰۳؛ ساکس، لوثک و واکر^۶، ۲۰۱۱). تحقیقات نشان داده است که مهارت‌های خودمختاری باعث دستیابی به اهداف تعیین شده، موفقیت تحصیلی بیشتر می‌شود و همچنین انتقال از مدرسه به جامعه را راحت‌تر می‌کند (فیلد و همکاران^۷، ۲۰۰۳؛ فولر و همکاران^۸، ۲۰۰۷؛ وایملر^۹، ۲۰۱۰). نتایج در بهبود زمینه‌های اشتغال، تفریح، زندگی مستقل، کیفیت زندگی و رضایت از زندگی اثبات شده است.

دانش‌آموزان باید برای این که خود را بهتر باشند، مهارت‌های حل مسئله موثر را یاد بگیرند و با راهبردهای غلبه بر موانع و ترس‌ها مسلح شوند. (شاپیرو، ۲۰۰۳). وایمر و همکاران^{۱۰} (۲۰۰۰) پیشنهاد کرده‌اند که آموزش باید در راستای این باشد که دانش‌آموز خودش مسئولیت یادگیری را بر عهده بگیرد و معلم باید با کنترل کامل بر همه عوامل (چگونه، چرا و جایی) که دانش‌آموز یاد می‌گیرد مسئولیت یادگیری را به خود دانش‌آموزان واگذار کند (وایمر و همکاران، ۲۰۰۰). وایمر و همکاران استفاده از مدل آموزش خودراهبر را پیشنهاد می‌کنند. این مدل یک فرایند آموزشی است که از سه مرحله تشکیل شده است که معطوف بر آموزش دانش‌آموزان برای تنظیم رویکردهای حل مساله خود با تعیین هدف، تنظیم برنامه و انجام اصلاحات است. در هر مرحله، دانش‌آموزان با مشکلاتی مواجه می‌شوند که باید حل شود، و دانش‌آموز با پاسخ دادن به مجموعه سوالات دانش‌آموزی که برای

ممکن است به دلیل عدم توانایی آنها در انجام آنچه که همتایان خود (کسانی که دارای اختلال نباشند و همچنین افرادی که دچار آسیب بینایی هستند، اما ناتوانی یادگیری ندارند) قادر به انجام آن هستند، ناامید شوند. مشکلات تحصیلی و فقدان شایستگی درک شده با مشکلات عاطفی، مشکلات رفتاری و افسردگی در میان دانش‌آموزان با ناتوانی یادگیری مرتبط است (و این بدان معناست که همبودی ناتوانی یادگیری ممکن است خطر ابتلا به این مشکلات را در کودکان مبتلا به آسیب بینایی افزایش دهد) (مارتی^۱، ۲۰۰۴؛ جف^۲، ۲۰۱۱). (مارتی، ۲۰۰۴) توصیه می‌کند که مهارت‌های مقابله‌ای، سازماندهی و حل مسئله به دانش‌آموزان آموزش دهیم و همچنین به آنها کمک کنیم تا مهارت درک شایستگی از خود را افزایش دهند. مداخله زودهنگام بر رشد شایستگی از خود متمرکز شده است، زیرا ادراک از شایستگی پایدارتر و مقاوم در برابر تغییر با سن است. شاپیرو و همکاران (۲۰۰۳) راهبردهای زیادی برای افزایش درک شایستگی‌های این افراد پیشنهاد داده‌اند. فعالیت‌های ورزشی و اجتماعی کمک زیادی به ایجاد شایستگی در فرد خواهد کرد. اطلاعات نشان می‌دهد افراد معلولی که ورزشکاران موفق بوده‌اند درک بهتری از خود دارند و کمتر احساس تنهایی می‌کنند (شاپیرو و همکاران، ۲۰۰۳).

ایجاد مهارت خودمختاری

خودمختاری شامل ترکیبی از مهارت‌هایی است که افراد برای تنظیم رفتار خود به کار می‌گیرند (آگرن، کینگ سیرز، و همیرو کوپلاند^۳، ۲۰۰۳). محققان دریافته‌اند که دانش‌آموزانی که دارای آسیب بینایی هستند، سطح پایینی از عزت نفس را دارند (رابینسون، ۲۰۰۲)، در نتیجه افراد دیگر برای آنها تصمیم‌گیری می‌کنند. این پدیده ممکن است به این دلیل رخ دهد که دانش‌آموزان خیلی خجالتی هستند یا از طرد شدن می‌ترسند (شاپیرو، ۲۰۰۳). علاوه بر این، برای دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری، دستیابی به مهارت‌های خودمختاری می‌تواند در

4- Durlak, Rose & Bursuck

5- Lipkowitz & Mithaug

6- Sacks, Lueck, Corn & Erin

7- Field, Sarver & Shaw

8- Fowler, Konrad & Walker

9- Wehmeyer, Soukup & Palmer

10- Wehmeyer, Palmer, Agran, Mithaug and Martin

1- Marti

2- Jaffe

3- Agran, King-Sears, Wehmeyer & Copeland

دارای همبودی ناتوانی یادگیری باشند، ضروری است که معلمان از شیوه‌های مختلف برای تأمین امکانات برای این دانش‌آموزان مطلع شوند (دفتر آموزش و خدمات ویژه^۲، ۲۰۰۸). با توجه به امکانات آموزشی که دانش‌آموزان از لحاظ تحصیلی و اجتماعی نیاز دارند، آموزش کارآمد دانش‌آموزان با آسیب بینایی و ناتوانی یادگیری ضروری است. این مقاله، پیشنهادات مبتنی بر تحقیق را برای هر یک از این مولفه‌های آموزش موثر توصیف می‌کند؛ با این حال، با توجه به درجه و دامنه آسیب دیدگی و ناتوانی یادگیری، معلمان مسئول تحقیق و انتخاب اقدامات موثر با توجه به نیازهای انفرادی برای دانش‌آموزان می‌باشند.

References

Jones BA, Hensley-Maloney L. Meeting the needs of students with coexisting visual impairments and learning disabilities. *Intervention in School and Clinic*. 2015 Mar;50(4):226-33.

کمک به هدایت دانش‌آموز در طی فرآیند حل مساله طراحی شده است، می‌تواند به سوالات جواب دهد. این سوالات دانش‌آموزی در سه جدول مجزا توسط مولفان ارائه می‌شود، اما هر مجموعه از سوالات مراحل مشابهی را در فرآیند حل مساله نشان می‌دهند: (الف) شناسایی مشکل؛ (ب) شناسایی راه‌های قابل قبول برای این مشکل؛ (ج) شناسایی موانع احتمالی برای حل مساله؛ (د) شناسایی عواقب بالقوه مرتبط با هر راه حل. مساله مهم این است که دانش‌آموزان باید با تعیین اهداف، تنظیم برنامه و انجام اصلاح روش‌های حل مساله خود را تقویت کنند. روش دیگری که به معلمان اجازه می‌دهد زمان بیشتری را به آموزش اختصاص دهند، استفاده از ادبیات کودک و نوجوان به منظور تقویت مهارت‌های خود مختاری و همچنین ایجاد مهارت‌های سواد آموزشی است. برای انجام این کار، معلمان باید کتاب‌هایی که شامل شخصیت‌های معلول هستند را انتخاب کنند. کتاب‌ها باید ساختار و شخصیت‌های به خوبی توصیف شده داشته باشد، نظر کودکان و معلمان را جلب کند، تصویری واقعی از کودکان دارای ناتوانی نشان دهد و به مسائل کلیدی مرتبط به آموزش‌های خاص پردازد (کنراد و همکاران^۱، ۲۰۰۷). برای کمک به فرآیند انتخاب کتاب معلمان باید بدون تعصب به بررسی کتاب‌ها از لحاظ، تصاویر و شخصیت‌های معرفی شده، نقش رهبری شخصیت‌ها، قهرمان شخصیت‌ها، زبان توصیف شخصیت‌ها و تاریخ چاپ کتاب پردازد زیرا کتاب‌های چاپ جدید بیشتر احتمال دارد که خصوصیات واقعی را بیان کنند. نمونه کتاب‌های مناسب کودکان عبارت‌اند از: «آدم مارمالا»، «اعترافات ترو»، «عجیب و غریب» و «سواس قدرت» و نام من مغز انسان است.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به افزایش شمول دانش‌آموزان مبتلا به آسیب بینایی در مدارس عادی و دانستن این مطلب که دانش‌آموزان مبتلا به آسیب بینایی ممکن است در واقع